

Sestry a bratři,

Nevím, jestli se vám to stává také, ale občas zaslechnete nějakou píseň, která vám pak dlouho zní v hlavě. Pozpěvujete si ji, broukáte nebo pískáte... A je vcelku jedno, jestli ladí s vaším vkusem, nemusí se vám vůbec líbit, ale přesto se jí nedokážete zbavit. Mně se to přihodilo s písní Jana Nedvěda „Vánoční lístek“. Před pár dní jsem ji po mnoha letech slyšel v rádiu a od té doby je stále se mnou. Možná ji znáte, každopádně je o stesku nad tím, že Vánoce jsou jen jednou za rok. Jen jednou za rok se k sobě chováme nějak lépe, „lidem, kterým se stejská, pošle někdo lístek vánoční.“ Cituji dále: „Tak jako by láska měla už svůj vyměřený čas, až Vánoce přejdou, sebeláska zvítězí zas v nás. Rozdáme si dárky, svíčky zhasnou a co bude dál...“

Nemusíme zcela sdílet stesk romantické duše Jana Nedvěda, ale asi bychom se shodli, že vánoční čas má svůj půvab, má svou moc. Jako bychom byli citlivější pro příjem jiných frekvencí, kdo ví odkud... A občas přináší i zázraky.

Jeden takový je historicky zdokumentovaný a odehrál se na Boží hod vánoční u belgického města Ypres v roce 1914. 1. světová válka (Velká válka) zuřila již 5 měsíců, vojáky čekaly první Vánoce v zákopech. Nadšení, které ve velké části Evropy vstup do války vyvolal, bylo pryč. Už jen vzpomínkou byly vyhazované klobouky, spršky kytic a břinkot vyhrávajících kapel. Evropa žila téměř 50 let v míru, prosperovala, pořádala výstavy, užívala převratné vynálezy, cestovalo se, sportovalo. Válka začala v srpnu, po žních, v ideální čas. Vybojujeme pár bitev, napíšeme další slavnou kapitolu historie a za pár týdnů jsme doma. Namísto toho jsou o Vánocích v promrzlých zákopech, mrtvých jsou statisíce, konec války v nedohlednu. Na Štědrý večer se britským vojákům naskytl zvláštní pohled. Palba utichla, v německých zákopech se rozzářily tisíce vánočních stromečků a do dálky se nesl zpěv vánočních koled. A pak se to stalo. Z německých zákopů začaly vylézat první skupinky německých vojáků a vydaly se neozbrojení vstříc nepříteli zemi nikoho, což by za normálních okolností znamenalo jistou smrt. Nikdo však nevystřelil. Naopak Britové jim vyšli vstříc.

Co se dělo potom, v noci a po celý Boží hod? Vojáci si vyměňovali drobné dárky, jedlo se a pilo – vojákům Bavorského pluku prý náramně chutnal anglický švestkový pudink, hrál se fotbal (hlavní utkání skončilo 3:2 pro Brity, když se propíchl míč o ostnatý drát), jeden voják si otevřel improvizované holičství, ve kterém střídavě obsluhoval vojáky z obou stran. Pořádala se kulturní představení mobilizovaných umělců. Kaplani obou armád společně pohřbívali mrtvé. Až se soumrakem se vojáci dost neochotně začali trosit zpět do svých zákopů.

Vánoce končí, opravdu se zase musíme zabíjet? Co se asi honilo hlavou vojáků, kteří tyhle jedinečné Vánoce prožili? V generálních štábech propukla panika, velitelé i celé jednotky byly přemísťovány na jiné úseky, často až na východní frontu. Jeden rakouský voják v německé armádě si v dopise postěžoval na „bratříčkování s nepřítelem.“ Jmenoval se Adolf Hitler. Vánoce v zákopech vojáci strávili ještě 3x, vánoční zázrak od Ypres se již nikdy neopakoval. Jeho název však vstoupil do dějin prvním použitím bojového plynu, kterému dalo i název – Yperit...

Později se rozebíralo, co všechno té nezvyklé události nahrálo. Na německé straně fronty bylo prý hodně vojáků, kteří uměli anglicky, protože byli před válkou v Británii za prací. Stalo se to na belgickém území, kde ani Němci ani Britové nebojovali s pocitem, že přímo brání svoji zemi. A stáli proti sobě křesťané (?) s podobnými svátky a tradicemi. Stačí to k vysvětlení toho, co se stalo? Sotva. Jako by k Vánocům patřilo něco, co se vysvětlit nedá.

Starý křesťanský hymnus z epištoly Filipským, který apoštol Pavel cituje, se také moc vysvětlit nedá. Nakonec je to hymnus, poetický útvar, vlastně chvalozpěv, který lze recitovat nebo i zpívat. Jako v naší hymně oslavujeme krásu naší země, tak tímto chvalozpěvem se raní křesťané pokoušeli vyjádřit, vyložit, co se to vlastně tenkrát v Betlémě stalo. Dnes jsme četli Matoušovu, poměrně syrovou a chaotickou zprávu o tom, jak jeden muž zjistil, že má těhotnou snoubenku, a to nikoliv jeho přičiněním. Hymnus zaznamenaný v jednomu z Pavlových dopisů je jedním z pokusů o výklad, poetické vyjádření významu toho, co se tenkrát v Betlémě přihodilo. A je to vlastně dost vážná a tajemná věc, kterou nazýváme vtělením. Autor nebo autoři dávného chvalozpěvu se snažili nějak popsat celou záležitost jakoby z Boží perspektivy. Snažili se představit, co to znamenalo pro Krista, stát se jedním z lidí. A to slovy, že se stal služebníkem, doslova otrokem. Sám sebe zmařil – to neplatí pouze o budoucím kříži, ale právě již o začátku celého příběhu, který si dnes připomínáme. A přišli jsme za něj vzdát dík.

Netřeba si stýskat, že jsou Vánoce jen jednou za rok. Z jejich poselství se dá čerpat stále. I zázraky podobné tomu od Ypres se mohou dít kdykoliv, protože se cosi nadpozemského definitivně vlomilo do našeho světa. Světlo přišlo do našeho chlíva. A přestože jsme stavu z roku 1914 blíže, než bychom si ještě před pár lety pomysleli a ne tak daleko od nás se i o Vánocích ve válce umírá, svět má jistotu, že ho jeho tvůrce nehodil přes palubu a nenechal svému osudu.

Neboť: „Způsobem bytí byl roven Bohu a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí.“

Amen.